

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v torek, 5. aprila 1932.

Štev. 39.

Peter Živković odstopil

Voja Marinković predsednik vlade

BEOGRAD, 4. aprila. Na poziv ministrskega predsednika gosp. Petra Živkovića se je sestala vlada danes ob pol 11. dopoldne k seji, na kateri je g. Živković sporočil gg. ministrom, da smatra svojo misijo, ki mu je bila poverjena dne 6. januarja 1929, za končano in da se je zato odločil podati Nj. Vel. kralju demisijo celokupne vlade.

Po seji ministrskega sveta je odšel g. Peter Živković na dvor Dedinje, kjer je izročil demisijo Nj. Vel. kralju. Vlada je demisijo sprejel in pozval v avdienco zunanjega ministra dr. Vojo Marinkovića, kateremu je poveril mandat za sestavo nove vlade.

Po povratku z dvora se je g. dr. Marinković sestel s člani dosedanje vlade, ki jih je naprosil, naj na svojih dosedanjih resorih sodelujejo tudi v njegovi vladi. Ministri so na to pristali in ob 18. je bila nova vlada zapriščena. Ministrski predsednik dr. Marinković bo vodil še nadalje tudi zunanje ministrstvo. Vsi ostali ministri obdrže svoje resore.

Dosedanji ministrski predsednik g. Peter Živković je reaktiviran v činu armijskega generala in je imenovan za komandanta kraljeve garde.

Nova vlada pod predsedstvom dr. Voje Marinkovića

Takoj po odhodu g. Živkovića je bil pozvan na dvor zunanji minister g. dr. Voja Marinković; sprejet je bil v avdienci od vladarja, ki mu je poveril mandat za se-

Dr. Vojislav Marinković,

ministrski predsednik in minister zunanjih zadev.

stavo nove vlade. Dr. Marinković je mandat sprejel in po povratku z Dedinja sklical konferenco vseh članov dosedanje vlade g. Živkovića. Obvestil jih je o svojem

mandatu in jih naprosil, naj v svojih dosedanjih resorih sodelujejo tudi v njegovi vladi. Gg. ministri so na to pristali, nakar je dr. Marinković v novi avdienci predložil Nj. Vel. kralju listo svojega kabineta.

Ob 6. zvečer so se zbrali na Dedinju na dvoru z ministrskim predsednikom dr. Marinkovićem vsi ministri razen zaradi bolezni odsotnega ministra dr. Kramerja in so v prisotnosti Nj. Vel. kralja položili službeno prisego.

Nova vlada

Nova vlada je sestavljena takole:
 Dr. Vojislav Marinković, ministrski predsednik in minister zunanjih zadev;
 dr. Albert Kramer, minister za trgovino in industrijo.
 Ivan Pucelj, minister socialne politike in narodnega zdravja;
 dr. Milan Srškić, minister notranjih zadev;
 dr. Dragutin Kojić, minister prosvete;
 Božidar Maksimović, minister pravde;
 dr. Stanko Šibenik, minister za šume in rude;
 inž. Lazar Radivojević, minister prometa in pošte;
 Juraj Demetrović, minister za kmetijstvo;
 Nikola Preka, minister za gradbe;
 armijski general Dragomir Stojanović, minister vojne in mornarice;
 dr. Milorad Djordjević, minister financ;
 dr. Dragan Kraljević, minister za telesno vzgojo.

Zakon o prometu pšenice

»Službene novine« z dne 31. marca 1932 št. 74/XXXII priobčujajo zakon o prometu pšenice, ki se glasi:

§ 1. Trgovina z žitaricami je v kraljevini Jugoslaviji slobodna. Izvoz in uvoz vseh vrst pšenice, rži in pšenične moke postaja izključno pravica države. Država vrši to svojo pravico preko privilegirane delniške družbe za izvoz deželnih pridelkov.

Privilegirana delniška družba za izvoz deželnih pridelkov prevzema do 1. julija 1932 pšenico iz žetve 1931 v svrhu izvoza na račun države po ceni 160 Din.

§ 2. Tako kupljeno pšenico bo privilegirana delniška družba plačevala pri prevzemu z najmanj 50% v gotovini, za ostanek pa more izdati bone z določenim plačilnim rokom, za katere garantira država. Davčne oblaži sprejemajo te bone za poravnavo državnih davkov. Natančnejše odredbe o tem določi minister trgovine in industrije v sporazumu z ministrom za finance.

§ 3. Mlini, razen kmečkih mlinov, so dolžni, da plačajo posebno pavalno takso, ki se določi po kapaciteti mlinov do najvišjega iznosa 300 Din za tono. To takso plačujejo vsi mlini, ki meljejo žitarice. Dolžnost plačila ne preslane, ako prijavljeni mlin ustavi meljavo in se bavi s trgovino z žitom. Za kmečke mline se smatrajo vsi oni mlini brez ozira na pogonsko silo in kapaciteto, ki nimajo naprav za čiščenje, sortiranje in sejanje moke.

§ 4. Lesčivo takse, navedene v § 3 tega zakona in način pobiranja te takse, predpiše minister trgovine in industrije v sporazumu z ministrom financ in ministrom poljoprivrede. Pooblašča se minister trgovine in industrije, da predpiše način, kako se poravnajo obveze, ki izhajajo iz odnošajev, pogojenih na osnovi zakona o prometu z žitom od 4. septembra 1931.

§ 5. Mlini, razen kmečkih označenih v § 3 tega zakona, ki meljejo žitarice ali se bavijo z trgovino z žitom, so dolžni prijaviti kapaciteto svojih naprav v roku 5 dni, računši od dne uveljavljenja tega zakona. Podrobne odredbe predpiše minister trgovine in industrije.

§ 6. Pooblašča se minister za finance, da stavi pri Poštni hranilnici ministru trgovine in industrije na razpolago potreben prometni kapital pod pogoji, katere predpiše ministrski svet.

§ 7. Lastniki (zakupniki) mlinov, ki prekršijo predpise tega zakona s tem, da vložijo nepravilne prijave v pogledu kapacitete svojih naprav, odnosno da trgujejo z žitaricami in jih meljejo brez predhodne prijave, se kaznujejo z zaplenitvijo vseh zalog in denarno kaznijo od 10 do 100.000 Din, z ustavitvijo obratovanja in zaporno kaznijo od treh mesecev do enega leta. Ako lastnik (zakupnik) mlina sam ne vodi poslovanja, se kaznuje z zapornostjo oseba, ki je določena za vodstvo mlina, a v tem slučaju se vendar ostale kazni naložijo lastniku (zakupcu) mlina. Te kazni nalaga kraljevo redno sodišče prve stopnje (okrajno sodišče) po nujnem postopku, ki ne sme trajati dalj nego 14 dni. Pri tem se morajo sodišča ravnati po predpisih kazenskega sodnega postopanja, ki zanje velja. Razsodba sodišča druge stopnje je izvršna.

Pristojno obče-upravno oblastvo mora na zahtevo ministrstva trgovine in industrije zapleniti zaloge pšenice in moke in ustaviti obratovanje, dokler sodišče ne izreče končne sodbe.

§ 8. Privilegirana delniška družba likvidira svoje obveze za prevzeto pšenico do dne uveljavljenja tega zakona postopoma v čim krajšem času in to po vrsti prijavi, a boni za

pšenico, prevzeto po tem zakonu, se morajo izplačati najkasneje do 31. decembra 1932.

§ 9. V onih primerih, v katerih so veleposesniki prodali svoja posestva in določili s kupcem zemlje kupno ceno v vrednosti žita ali alternativno v vrednosti žita ali denarja po notaciji novosadske ali kake druge domače produktne borze za ugotovitev kupne cene v denarju, je merodajna cena svetovne parifete žita v Liverpoolu. Minister trgovine in industrije se pooblašča, da z uredbo predpiše način, po katerem naj domače produktne borze nifirajo dnevne cene produktne borze v Liverpoolu, počenši od 5. julija 1931. Vsa plačila, navedena v prvem odstavku, ki so nastala po tem roku, se morajo vršiti po teh cenah.

Ta predpis velja samo za one kupne pogodbe veleposesstev, ki si pridobe veljavnost tega predpisa z odobrenjem ministrstva poljoprivrede.

§ 10. Ob uveljavljenju tega zakona preneha veljati zakon z dne 4. julija 1931 o naknadnih predpisih za izvajanje žitnega zakona. Zakon z dne 4. septembra 1931 o prodaji pšenice v tuzemstvu kakor tudi pravilniki in naredbi, koje so bile izdane na osnovi navedenega zakona. Prestopki in pogreški, ki so na dan uveljavljenja tega zakona še v razpravi, se dovrše po dosedanjih predpisih in pri onih oblastvih, ki so bila zato dosedaj pristojna.

§ 11. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi z dnem objave v »Službenih novinah«.

S tem zakonom je likvidiran položaj, ki je ustvarjen po žitnem režimu iz l. 1931 dal toliko povoda za pritožbe vsem slojem našega prebivalstva, posebno pa mlinarjem, pekcom in trgovcem.

Zasluga za ukinitve žitnega režima gre v prvi vrsti ministru trgovine in industrije g. dr. Krameru, ki se je s pomočjo poslanca g. Mohorića veliko prizadeval za čim zadovoljivejšo likvidacijo nevšečnega položaja.

Zakon ima po svojih odredbah značaj pooblastitvenega zakona, zato bo poleg zakona jako važen tudi pravilnik za njegovo izvajanje.

Načrt pravilnika, ki vsebuje tudi mlinške takse, priobčimo v prihodnji številki.

Težave našega trgovca

Trgovec z manufakturnim in galanterijskim blagom v podeželskem mestu nam piše:

Radi strogih deviznih naredb so se zadnji čas razmere pri dobavi in plačilu zapadlih faktur zelo izpremenile, ter stojimo danes posebno detajlni trgovci brez vsake orientacije. Raznovrstne razstave in klika v lanskem letu »Kupujte domače blago« smo se trgovci poprijeli, vendar na žalost naša domača industrija ne prinese na trg vsega blaga, ki ga zahtevajo stranke v trgovini, ne v kvaliteti še manj v deseni in smo bili primorani deloma tudi na velike ponudbe iz inozemstva kompletirati zaloge in izbirati, da tem lažje vzdržimo eksistenco in zadovoljimo nakupovalca. Inozemski dobavitelji ozir. tekstilne industrije so nam blago prodajale v daljših plačilnih terminih kakor domače tvornice ter so računali za dobavljeno zimsko blago v avgustu in septembru zapadli v plačilo povečini sredi januarja do srede marca nasl. l. Na svoječasno naredbo smo predložili prijavo teh obveznosti napram inozemstvu Narodni banki ter računali s sigurnostjo, da bomo lahko tem zadostili kakor prejšnja leta. Proti postopanju Narodne banke, ko zadržuje denar v tuzemstvu, nimamo ničesar, vendar nam povzročajo od inozemcev razne urgenče in opomini veliko delo ter korespondenče. Od 26. februarja do 14. marca sem predložil moji bančni zvezi 25 inozemskih faktur v raznih tujih valutah ter dal nalog nakazati te fakture. Istočasno sem obvestil kot običajno posamezno tvrdko, da sem nakazal po moji bančni zvezi zgoraj zapadli račun. Od teh faktur je dala Narodna banka dovoljenje plačila (za katere sem plačal še posebne stroške) za tri manjše fakture v Avstrijo, ostale fakture pa čakajo rešitve pri Narodni banki. Od tedna do tedna potekajo kondicije plačilnega termina ter čakajo te fakture v neplačanih orderjih, ker nima pomena pošiljati istih v banko, ko še starejše niso opravdane. To nam trgovcem, ki smo redno plačevali račune, uživali tu in v inozemstvu največji kredit, dela skrbi, ker se bo lahko enemu ali drugemu zgodilo, da ga bo inozemski dobavitelj tožil za poravnavo računa ali protestiral morebitno menico, ter bodo s tem posamezniku nastali stroški, ki niso nikomur v korist. Vsekakor bo treba iz gospodarskega stališča zapadle fakture v inozemstvu od strani Narodne banke likvidirati, da se nam ne jemlje trgovski ugled, ki smo ga do sedaj uživali v inozemstvu.

Ta delna zapore nad inozemskim dobrometjem ima nedvomno tudi svojo dobro stran. V mesecu marcu in aprilu vsakega leta je mene kot srednjega trgovca obiskalo do 90 potnikov z 130 zastopstvi raznih inozemskih tekstilnih tvornic in manipulantov z zimsko kolekcijo t. j. za dobavo

blagov v avgustu in septembru, s katerimi sem izgubil za pregled teh kolekcij zelo veliko časa in dostikrat radi preštevilnih ponudb naročil preveč blaga. Za letošnjo sezono se mi je najavilo samo 12 zastopnikov inozemskih tvrdk od teh sta me obiskala samo dva, vsi drugi so izostali. Vzrok temu je v glavnem pri nas poostrenejše devizne naredbi, drugič manjša možnost radi naraščajoče krize napraviti rentabilne kupčije. To je nam trgovcem za enkrat v popolni meri všeč, ker so kupčije v detajlni trgovini od lanskega leta padle za polovico, ter imamo za te razmere za več mesecev brez vsakega naročila blaga v inozemstvu zadosti na zalogi. Marsikateri trgovec s tekstilnim blagom se bo s tem, ko ne bode mogel naročiti blaga v inozemstvu rešil plačilnih težkoč ali konkurza in bo vnovič to kar ima na zalogi ozir. bo primoran manjkajoče blago ponaročiti pri domačih tekstilnih industrijah ali grosistih.

Sedaj pa apel na jugoslovansko tekstilno industrijo.

V splošnem je znano, da zadnji čas inozemske tvrdke na pismena naročila posameznih trgovcev iz že navedenih razlogov v večini ne dobavljajo blaga. Sedaj je čas, da se ta industrija, ki je v državi, v kolikor se sme imenovati domača, času primerno modernizira, ter začne izdelovati tudi kvalitetno blago in artikla, kateri so se do sedaj uvažali. K temu naj vsaka teh tovarn izpopolni svoj inventar, se informira pri svojih odjemalcih za razne želje kupujočega občinstva ter jim bodo trgovci radevolje dali na razpolago kvalitetne vzorce kot desene, ki so se do sedaj uvažali. Sedaj je čas, da dela industrija in trgovina z roko v roki, ne pa da zadnji čas pošiljajo jugoslovanske tekstilne industrije razne okrožnice, v katerih navajajo, da so primorani radi nastalih razmer plačilne kondicije skrajšati in da bodo blago dobavljali v naprej samo proti takojšnjemu plačilu ali povzetju pajugodneje pa pri nekaterih: »računi plačljivi najkasneje v 30 dneh«. S temi okrožnicami hočejo gotove tekstilne industrije nekako preklicati morebitna naročila trgovcev, ker so ti plačilni pogoji za posameznega trgovca nesprejemljivi, ter jih ne more potrditi. V splošnem se je udomachilo in vpeljalo, da se prodaja na obroke detajlnim strankam in je zato nemogoče kar čez noč ustaviti od strani trgovcev prodajanje na kredit. V prvi vrsti bi se moralo organizirati pri trgovstvu omejevanje prodajanja na kredit, potem bi šele lahko industrija skrajševala svoje prodajne kondicije. S tem, ko hoče jugoslovanska tekstilna industrija prodajati svoje blago trgovcem le proti takojšnjemu plačilu, omejuje svoje obrate ter pospešuje brezposelnost. Nekatere tekstilne industrije že grozijo z delno ustavitvijo svojega obrata, s tem odpust delavcev ter argumentirajo nameravani korak, da nimajo surovin ali pol-fabrikatov, za kateri material so odvisni od

inozemstva, ker ne dobijo dovoljenja od Narodne banke za nakup potrebnih deviz. Če je v resnici to pravi vzrok, mogoče bo tudi v nekaterih slučajih špekulacija, naj Narodna banka v prvi vrsti krije te potrebe, da se omogoči domača produkcija in ne poveča še brezposelnost. Tako čudnih razmer kakor so sedaj, v mojem 24 letnem delovanju v manufakturni trgovini ne pomnim, ko na eni strani trgovec si s težkoča-

mi dobavlja blago, na drugi strani pa je popolna stagnacija, ter so kupčije iz raznih vzrokov padle na minimum. S tem se povzročajo trgovcu skrbi, kako kriti tekoča režijo, ki je ostala nespremenjena, javne dajatve pa ležijo po večini na trgovcu. Prometa vsak dan manj, o dobičku pa ni govora, kaj še o skrbstvu za starost ali za služaj boleznii. M. K.

Spomenica k zakonskemu načrtu o obrestni meri in zaščiti kmeta

Kakor smo pisali, je bil letos predložen Narodni skupščini poleg zakona o maksimiranju obrestne mere tudi poseben zakon o zaščiti kmetov, proti kateremu pa so se pojavili, čim je bil objavljen, prav resni pomisleki od najrazličnejših strani gospodarskega sveta.

V početku preteklega tedna so se zbrali v Beogradu predstavniki organizacij denarnih zavodov iz vse države, ki so ob navzočnosti zastopnikov drugih gospodarskih organizacij proučili zakonske predloge o zaščiti kmeta in o maksimiranju obrestne mere. Na tej konferenci je bila sprejeta daljša spomenica, ki se peča z zgornjima dvema zakonskima načrtoma.

Spomenica ugotavlja v uvodu, da obstoja pri nas razvit čut solidarnosti interesov raznih stanov, zato so predstavniki gospodarstva, to je denarništva, industrije in obrti, vedno opozarjali na težkoče našega kmetijstva in predlagali ukrepe, da se kmetijski stan primerno zaščiti.

Ko se je zvedelo, da pripravlja kraljeva vlada zakonske projekte v korist našim kmetovalcem, so gospodarski krogi to akcijo iskreno pozdravljali, čeprav so izrazili tudi bojazen zaradi eventualnih nezaželjenih posledic, ki jih lahko taki in slični zakoni izzovejo, če niso izdelani s sodelovanjem gospodarskih predstavnikov. Ta bojazen se je na žalost pokazala kot upravičena. Po vsestranskem proučevanju predloga zakona o zaščiti kmetovalcev, je konferenca ugotovila, da bi imel ta zakonski načrt neugodne posledice v raznih pogledih. Po tem zakonu bi bilo za bančne zavode realiziranje mnogih terjatev zelo težko ali pa bi bilo vsaj zavlečeno na dolgo vrsto let. S tem bi trpela elastičnost poslovanja, ki bi se prenesla na vlagatelje, zlasti onih bančnih zavodov, ki imajo največ poslov s kmetovalci. Ker pa predstavljajo znaten del vlagateljev pri bankah sami kmetovalci (v Vojvodini okrog 60 odstotkov), bi posledice v znatni meri zadele tudi kmetovalce, ki jih zakon hoče zaščititi. Neugodno bi to vplivalo tudi na razvoj štednje in bi pospeševalo tesauriranje denarja. Znatno del naše kreditne organizacije bi prenehal pravilno funkcionirati, ker bi težko stanje malih bank v manjših krajih izzvalo tudi neugodne posledice pri ostalih zavodih. Trgovci in obrtniki na deželi, ki imajo terjatve za prodano blago pri kmetovalcih, bi prišli v prav težak položaj. Če pa trgovci na deželi ne bodo mogli priti do svojih terjatev pri kmetovalcih za prodano blago, ne bodo mogli pravočasno izplačati svojih obveznosti nasproti veletrgovini, ta pa ne bi bila v stanju, da v odrejenem roku poravnava svoje obveznosti nasproti domači industriji, odnosno upnikom v inozemstvu. Naša trgovina, industrija in obrt stojijo v današnjih časih na šibkih nogah in bi imel tak udarec dalekosežne posledice. Končno je treba še omeniti, da bi bil s tem zakonom malemu kmetovalcu v bodoče onemogočen vsak kredit, razen pri državnih in od države privilegiranih denarnih zavodih in pri zadrugah. Noben privatni denarni zavod ne bi v bodoče dajal najmanjšega kredita kmetovalcu, ki spada pod § 27. tega zakona. Tako bi prišlo do tega, da bi sami kmetovalci v kratkem zahtevali ukinitje ugodnosti, ki jih določa ta zakon. Danes ni problem v tem, preprečiti zadolževanje kmetovalcev, temveč v tem, da se kmetovalec osvobodi zeleniških dolgov in da se mu stvari možnost dovoljnega kreditiranja. Problem zadolžitve kmeta obstoja samo v malem delu naše države, kar je treba pri tozadavnih ukrepih tudi upoštevati. Končno se ne sme niti iz najvišjih razlogov ubijati vera državljana v stabilnost pravnega reda, ki je temelj gospodarske aktivnosti in napredka. Spomenica predlaga na koncu, da se nujno predložijo drugi primerni ukrepi za zaščito naših kmetovalcev, ki bodo v skladu tako z interesi naših kmetovalcev,

kakor z interesi vsega našega gospodarstva. Gornja spomenica denarnih zavodov upošteva seveda v prvi vrsti razmere v južnih pokrajinah naše države, kjer se s kreditiranjem kmetovalcev bavijo predvsem mali privatni bančni zavodi in se le deloma nanaša na razmere v Dravske banovini.

Spomenica konča z apelom na vse mero-dajne faktorje:

1. da se predlogi zakona o zaščiti kmetov in zakona o višini obrestne mere v obliki, kakor sta bila objavljena, pod nobenim pogojem ne uzakonijo.

2. da se nujno izvedejo drugi primerni ukrepi za pospeševanje in zaščito našega kmetijstva in naših kmetov, ki bodo v skladu ne samo z interesi celokupnega našega poljedelskega sveta, ampak tudi celokupnega našega gospodarstva in države. Olajšave v pogledu kreditiranja kmetom po ugodni obrestni meri, mislimo, da bi bil eden izmed prvih korakov, ki bi ga bilo izvesti.

3. da se osnuje v ustavi predviden gospodarski svet, ki bo imel dolžnost, da po zaslišanju vseh gospodarskih in denarnih organizacij izdela potrebne zakonske načrte glede zaščite kmetov.

KVOTA V OBTOKU SE NAHAJAJOČIH SREDSTEV NA OSEBO

Ta kvota, tičoč se bankovcev, drobiža in žiro-obveznosti, je v raznih državah izredno različna. Leta 1931 je znašala v Nemčiji 27-2 dolarjev, v Franciji 109-9, Angliji 48-2, Italiji 29-3, Holandiji 66-2, Jugoslaviji 7-3, Avstriji 29-7, Poljski 6-1, Rumuniji 10, Švedski 25-8, Švici 131, Češkoslovaški 17-1 in Ogrski 12-3 dol. Kakor vidimo, je v navedenih deželah naša jugoslovanska kvota razen poljske najmanjša. Primerjajmo jo s švicarsko; razmerje je 1:18-4, to se pravi: v Švici je prišlo na osebo 18 krat toliko bankovcev po vrednosti kot v Jugoslaviji. V Avstriji 4 krat toliko itd. Napram koncu leta 1930 so se izvršile deloma zelo visoke pomnožitve, v Švici n. pr. za 88, v Holandiji za 34%, dočim izkazuje na drugi strani Švedska za 39 odstotkov manjši obtok, Anglija pa za 26 odstotkov manjši. Zelo zanimivo je seveda raziskovanje, zakaj je obtok bankovcev tu in tam tako zelo različen.

**Smotreni trgovci in industrijci
čitajo vse dobavne razpise, ki jih
redno prinaša naš list. Dobar
potom javnih licitacij se more
udeležiti vsak trgovec in vsak
producent! Čitajte in ne opuščaj-
te ugodnih poslovnih prilik, ki
Vam jih nudijo udeležbe na jav-
nih licitacijah!**

Ljubljanska borza

Tečaj 5. aprila 1932.	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2276-28	2287-64
Berlin 100 M	1333-06	1343-86
Bruselj 100 belg	787-39	791-33
Budimpešta 100 pengö	—	—
Curih 100 fr.	1094-35	1099-85
London 1 funt	212-58	214-18
Newyork 100 dol., kabel	—	—
Newyork 100 dolarjev	5611-19	5639-45
Pariz 100 fr.	221-82	222-94
Praga 100 kron	66-65	167-51
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	290-62	293-02

Brzjavni:
Krispercoloniale Ljubljana
Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale

Lastnik:
Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe. Veleprazarna kave. Mlini za dišave

**LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 33**

Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka. Mineralne vode

Točna poštežba — Ceniki na razpolago
Ustanovljeno leta 1840

Ponudbe, poupraševanja

Tvrdba Ernesto Oriani, Milano, Via Hayez 3, Italija se zanima za nakup večje množine jedilnih gob. Korespondenca italijanska.

Tvrdba Henrik Goldfarb, trgovina z južnim sadjem na debelo, Warszawa, Plac Żelaznej Bramy 6, Poljska, se zanima za uvoz sadja (svežih češenj, marelic, breskev, hrušk, jabolok, sliv, grozdja itd.) iz Jugoslavije v Poljsko. Tvrde naj se s svojimi ponudbami (v nemškem jeziku) obrnejo direktno na prej imenovano firmo.

Tvrdba Giovanni Wurzer, Fiume, Via Cavour 1, želi stopiti v kupčijske zveze s tukajšnjimi tovarnami paketov.

Konkurzi in poravnave

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za mesec marec 1932 sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta):

1. **Otvorjeni konkurzi:** v Dravski banovini 9 (7), Savski 11 (2), Vrbaski — (—), Primorski 2 (1), Drinski 12 (5), Zetski 2 (—), Dunavski 11 (13), Moravski 8 (2), Vardarski 15 (6), Beograd, Zemun, Pančevo 5 (4).

2. **Otvorjene prisilne poravnave izven konkurza:** v Dravski banovini 16 (4), Savski 26 (14), Vrbaski 2 (—), Primorski 4 (2), Drinski 14 (5), Zetski 2 (—), Dunavski 20 (18), Moravski 2 (1) — (1), Beograd, Zemun, Pančevo 6 (3).

3. **Odpravljeni konkurzi** v Dravski banovini 5 (5), Savski 7 (5), Vrbaski 1 (—), Primorski — (—), Drinski 2 (12), Zetski 1 (—), Dunavski 9 (11), Moravski 6 (7), Vardarski 3 (3), Beograd, Zemun, Pančevo — (3).

4. **Odpravljene prisilne poravnave izven konkurza:** v Dravski banovini 12 (1), Savski 19 (8), Vrbaski — (—), Primorski 1 (1), Drinski 11 (2), Zetski — (—), Dunavski 7 (5), Moravski 1 (—), Vardarski 1 (1), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (—).

Artiseje

vseh vrst eno- in večbarone

lugografika

Ljubljana, So. Petra nasip 23

Vinjeta XII. mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani, ki se vrši od 4. do 13. junija t. l., se smejo po odredbi poštne uprave nalepljati kot reklama na vse pisemske poštne pošiljke. Te vinjete, ki so tvrdkam brezplačno na razpolago in se naročajo pri velesejmskem uradu v Ljubljani so izdane v slovenskem, hrvaškem, srbskem, nemškem in francoskem besedilu. Tvrde so naprošene, da se obilno poslužujejo teh markic in tako propagirajo to našo važno gospodarsko prireditve. Pri naročilu je navesti število posameznih vrst.

Čitajte in razširjajte

»TRGOVSKI LIST«!

Po svetu

Dugaresa (Hrvatska) naznanja prav tako omejitve obrata in odpust delavcev, v prvi vrsti tistih, ki so obenem kmetje. V Dugaresi je velika bombaževa predilnica in tkalnica.

Švicarska zveza sira se bo morda razšla, k čemur jo sili neracionalna prodajna politika preteklega leta.

Trust umetne svile v Belgiji se je ustanovil; pripada mu pet vodilnih belgijskih podjetij, dočim se s šestim vršijo še pogajanja o pristopu. Od Delavske banke opravljano podjetje pa k trustu ne bo pristopilo.

Avstrija bo kupila v Egiptu 12.000 bal bombaža, ga bo plačala z zlatimi obligacijami »Bund«, ga bo predelala in nato deloma eksportirala, s čemer upa priti do inozemskih valut. Ta transakcija je uprav senzacionalna.

Cena surovega masla na Danskem je v zadnjem času tako zelo kolebala, da je pričelo poljedelsko ministrstvo resno razmotrivati, kako bi se dala cena stabilizirati.

Obtok bankovcev v Avstriji je bil 24. marca t. l. v znesku 911 milijonov šilingov krit s 24 odstotki, kar je zakoniti minimum kritja.

Obtok bankovcev v Češkoslovaški je bil izkazan 23. marca t. l. s 5975 milijoni, njegovo kritje s 37 odstotki proti 47-7% ob istem lanskem času.

Vprašanje srebra in njegove cene je v Ameriki zopet sproženo; za zadevne predloge so naprošeni Luther, Moret, Norman, Gilbert, Young in newyorški bankir Kahn.

Mandžurija, nova azijska država, hoče po poročilih iz Tokia opustiti srebro in si izbrati zlato za denarno vrednoto.

Za predvojne lastnike ruskih petrolejskih virov je iz vsakoletnega skupička določeni pet odstotkov kot odškodnina. Letos znaša odškodninska kvota 300.000 funtov.

Od bližnjih mednarodnih velesejmov omenimo: Švicarski sejem v Baselu 2. do 12. aprila, Mednarodni vzorčni sejem v Bruslju 6. do 20. aprila, Pariški velesejem 4. do 18. maja.

Imperial Chemical Industries, največji angleški koncern kemije, izplačuje za preteklo leto skupno dividendo 450% proti 6 odstotkom za leto 1930.

Izraba ladjedelnic v Evropi je vsled svetovne krize in iz tega izviročnega padanja svetovne trgovine minimalna in znaša npr. v Angliji le 14 odstotkov njih kapacitete, v Nemčiji pa morda komaj 10%.

Železnica iz Beograda v Banja Luko preko Lazarevca, Valjeva, Loznice, Tuzle in Doboja bo v tekočem letu napravila s dvojnimi tirami med Beogradom in Resnikom zopet korak naprej do izgotovitve. To bo ena najvažnejših naših železniških prog.

Unificiranje vseh notranjih dolgov hoče izvesti Grčija; vsi ti dolgovi bi se združili v en sam dolg v znesku 10 milijard drahem, plačljivih v 40 letih po 6%. Med notranje dolgove spadajo tudi notranji dolgovi države in Grške banke.

Prisilnih kartelov v Italiji je vedno več; če se industrijske skupine nočejo združiti v kartel, jih država prisili k temu. Sedaj beremo o bližnjih kartelih težke industrije, bombaža, konoplje in svile. O kartelu džute smo poročali pred kratkim.

Že v 24 urah barva, plesira in ke-
klobuke itd. mično snaži obleke,

škrobi in svetlolika srajce, ovratnike
in manšete. Pere, suši, monga in lika
domače perilo

tovarna JOS. REICH

Mednarodna konferenca trgovskih zbor-
nie se vrši od 16. do 24. t. m. v Innsbrucku.
Udeležbo je priglasilo enajst držav.

Inflacija v znesku 880 milijonov dra-
hem se bo izvršila v Grčiji. Zadevni za-
konski osnutek je že izdelan.

Tudi v Grčiji bodo osnovali Privilegira-
no izvozno družbo, ki bo urejala razmerje
med uvozom in izvozom in ki bo skrbela
za nabavo deviz potom bank.

Izvoz lesa iz Jugoslavije, vse vrste, je
izkazan v letu 1929 z 2190 milijoni dinar-
jev, l. 1930 s 1680 in l. 1931 samo še s
1040 milijoni Din. Padec od l. 1931 pa
38-1 odstoten.

Z obdavljenjem dividend v USA v višini
običajnega dohodninskega davka bodo do-
bili vsoto 80 milijonov dolarjev.

Novi trošarinski predpisi

Iz vinogradniških krogov prejemamo in pridobujemo: »V tozadevnem članku v št. 38 informacija v toliko ni točna, da bodo alkoholne pijače, katere prodajajo trgovci v zaprtih steklenicah, dvakrat obremenjene. Te trgovce zalaga trgovec na debelo ali pa producent, katerih eden ali drugi polni steklenice in s takimi zalaga trgovce na drobno. Nobeden od teh pa trošarinske takse ne plača. Če bi bil detaljisti prost, bi bile take pijače povsem neobremenjene in ne bode nikakor mogoče teh trgovcev oprostiti plačevanja teh taks — ker bi to sicer bila velika krivica za gostilničarje, da ne omenim zgube za državo in banovine.

Brez dvoma je, da je industrija piva in špirta po tem novem zakonu oškodovana, toda jaz mislim, da stoji tukaj na eni strani interes nekaj milijonov ljudi, kateri živijo od vinogradništva in sadjarstva — na drugi strani pa interes par teh industrij — nekaj 1000 delavci. Ni se bilo težko odločiti — in tudi strokovnim organizacijam trgovine, industrije in obrti ni težko do-

gnati, katera skupina je za njih obstoj in za narodno gospodarstvo važnejša. — r.

Naše stališče pa je: Trgovec, ki je zdaj točil pijače v originalno zaprtih steklenicah, ni plačeval niti trošarine niti točilne takse. Oboje bi moral po predpisih plačevati oni, ki je steklenice polnil za prodajo v zaprtih steklenicah. Sedanja naložitev nadomestila za državno in banovinsko trošarino na rame trgovca, pomenja zanj občutno novo breme, ki je z avečino trgovin, ako izzamemo specialne trgovine, n. pr. za Ljubljano in Maribor naravnost prohibitivna. Breme pa gre tudi na škodo domače produkcije, ker se za uvoz pobira nadomestilo za trošarino po količini pijače, za domačo produkcijo pa brez ozira na količino stočenih pijač s takso, ki je z ozirom na to, da se vina in žganja v zaprtih steklenicah proda v večini trgovin jako malo, vsekakor preobčutna. Prizadevanje trgovcev gre za tem, da se jih za prodajo pijač v originalno zaprtih steklenicah oprosti vsakih dajatev, nadomestilo za trošarino pa pobere od onih, ki steklenice za prodajo polnijo.

Rastoče gospodarske težkoče tudi v Čehoslovaški

Fr. Bacher poroča iz Prage med drugim: Bilanca zunanje trgovine Čehoslovaške v februarju potrjuje bojazen, ki je bila nastopila vsled januarske bilance. Že lanski februar je bil v krizni dobi, a se je zaključil vseeno še z aktivom 157 milijonov Kč; letošnji februar je pa izkazal pasivnost 41 milijonov Kč. Skupaj sta bila prva dva lanska meseca aktivna z 274 milijoni Kč, letos sta pa januar in februar pasivna za 174 milijonov. To so hude številke, ki dobijo svoj izraz tudi v armadi 630.000 brezposelnih. Zunanja trgovina fabrikatov je padla od 459 milijonov Kč lanske februarjske aktivnosti na 229 milijonov Kč aktivnosti v letošnjem februarju. Plačilna bilanca se naslanja v Čehoslovaški skoraj izključno na zaključke trgovske bilance, ker imajo dohodki iz tujkega prometa itd. razmeroma majhno vlogo. Zato je za Čehoslovaško še prava sreča, da je njeno inozemsko zadolženje napram notranjemu dolgu še razmeroma majhno.

Zaščiti čslov. krone služijo devizne neredbe. Število blagovnih vrst, ki so pri uvozu še proste od dovoljenja deviz, postaja zmeraj manjše. Devize se ne dodelijo v polni meri, temveč le odstotno, in še to traja dolgo časa. V zadnjem času so poverili neki korporaciji — centralnemu svetu čslov. trgovstva — nekakšne predpoizvedbe o dodelitvi deviz; praksa ni baš zadovoljiva, ker je odločitev v rokah velikih tvrdk, ki vzamejo malim importerjem pogosto vsako možnost uvoza. Kljub vsemu pa prevladuje splošno mnenje, da so devizne odredbe trenutno neizogibne. Splošno se pa želi nadaljnje znižanje sedanje 6-odstotne obrestne mere od strani Narodne banke.

Narodna banka je dodelitev kreditov glede na močno skrčeni devizni zaklad znatno omejila in je dala tudi delniškim bankam navodila, naj ne dajo novih kreditov in naj tudi že obstoječih kreditov ne razširijo. To so močne ovire za trgovino. Vrhu tega vsebuje tudi osnutek novega bančnega zakona tako ostre jamstvene določbe za člane predsedstva in za vodilne uradnike, da se je moglo z vso resnostjo govoriti o težkem ožrožanju kreditov. Parlamentarna pogajanja so vzela osnutku največje trdote in je nevarnost sedaj izdatno zmanjšana.

Največja skrb finančnega ministra je sedaj ta, kako bi spravil kaj denarja v blagajne. Samo zaostali davki znesejo vsoto sedem milijard Kč. Namesto amnestij ali premiiranja pravočasno došlih vsot, nastopa finančna uprava z brezobzirnim izterjevanjem in se svojem cilju vseeno ne približa. Francosko posojilo v znesku 600 milijonov frankov pomeni le začasno olajšanje. Govori se o novih davkih, proti katerim se seveda vse brani. Izplačevanje podpor brezposelnim povzroča javnim blagajnam ne majhne skrbi.

Da so dividende industrijskih družb močno skrčene, se nihče ne bo čudil. Če bodo banke sploh kakšne dividende plačale ali če bodo čisti dobiček naklonile rezervam, še ni gotovo. Nekatere banke hočejo na vsak način dati svojim delničarjem nekaj dividende.

K temu pripominja Dr. Wachsmann: V nasprotju s splošnim pričakovanjem se je razvoj čslov. gospodarstva bistveno težje oblikoval kot je bilo predvideti še v pričetku zime. Sicer je medvalutarni tečaj čslov. krone intakten in ni domači kreditni aparat omajnan po nobenih vidnih polomih. A kriza zaupanja je povzročila otegnitev v Čehoslovaški investiranega, sicer ne prevelikega inozemskega kapitala — ca 2500 milijonov Kč — in je povzročila tudi preložitve domačih glavninskih naložb; deloma so šle vloge iz bank v ljudske denarne zavode, deloma se te zavirala denar doma.

Proces padanja tečajev na Praški borzi se je v tekočem letu nadaljeval; skoraj vse delnice notirajo danes nižje kot so notirale v pričetku leta. Morda se bo v doglednem času izvršil prehod od delnic k državnim papirjem.

Mnogo se govori o notranjem posojilu, ki naj izdatneje poživijo bolehaajoče gospodarstvo.

Mednarodni borzni indeks zopet padel

Skoraj na vseh efektnih trgih so v tednu od 19. do 26. marca tečaji padli. — Stockholmska borza je bila — kot naznačeno — zopet otvorena; padci na tej borzi so bili ogromni, za polovico, k čemur so največ pripomogli padci Kreugerjevih vrednot. Če pustimo Stockholmsko borzo vsled njenih nenormalnih razmer v nemar in če izračunamo mednarodni borzni indeks iz indeksov ostalih devetih mednarodnih efektnih trgov, vidimo padec 4 in pol odstotka. Vračunši Stockholm je v zadnjih dveh tednih padel mednarodni indeks od 44.7 na 40.6% in je s tem podkoračil letošnji globinski indeks od pričetka leta s 40.7 pri čemer je indeks na koncu leta 1927 enak 100. Tu podamo seznam:

Konec 1927	2.1.	12.3.	19.3.	26.3.
= 100	1932	1932	1932	1932
London	35.1	40.2	39.7	38.7
Pariz	47.8	69.2	68.8	68.4
Bruselj	31.1	34.3	32.9	31.5
Amsterdam	26.5	29.1	28.7	25.8
Stockholm	26.1	25.2	—	11.9
Zürich	38.8	45.4	44.3	42.2
Dunaj	41.6	40.7	39.0	38.5
Praga	55.6	53.3	51.7	50.6
Milan	60.2	62.7	61.7	60.7
Newyork	44.6	46.4	43.8	42.6

Dunajsko finančno pismo

Predsednik Narodne banke dr. Kienböck je izjavil, da je stopil z vsemi merodajnimi krogi v stik in da je govoril z njimi o avstrijskih vprašanjih, a z nobeno besedo ne omeni, da bi se bil dosegel v pogajanjih v Parizu, Londonu in Baselu kakšen viden uspeh za Avstrijo. Gotovo je le eno, da je do praktičnih uspehov pot še dolga in da se bo treba obrniti morda tudi še na Ameriko. Za Kreditni zavod je pa najbolj neprijetno še to, da je v enem najbolj kritičnih trenutkov prišla vest o Kreugerjevi smrti; ta dogodek je zaupanje občinstva v vrednost posojil tako omajal kot nobena druga stvar. Kako naj zaupam še tako z zlatom obrobjenim papir-

jem, če jim ena sama noč vzame njih vrednost?

Resni so v Avstriji pomisleki glede deviznega gospodarstva. Vsi zadevni ukrepi morajo roditi ta ali oni uspeh, slednjič pa blagovni promet v Avstriji vendarle ohromijo. Dunajskemu velesejmu so koncedirali nekaj olajšav, kar je pa splošno nezadovoljnost le še povečalo; kajti kako pridem do tega, da se izvaja proti meni vsa strogost paragrafov, dočim se nudijo drugim možnosti zaslužka in trgovska prostost?

Od vseh strani se poudarja, da je Damoklejev meč Avstrije Kreditni zavod. Ta problem je danes najbolj pereč. Jamstvene obveze Zvezne vlade znašajo, če jih nizko računimo, 1 milijardo šilingov; in to breme se mora vsekakor zmanjšati. Upnikom je na razpolago, da se zadovoljijo z obliacijami v avstrijski vrednoti ali pa da poženejo Kreditni zavod v konkurz. Vprašanje je, kaj je zanje boljše. Rudolf Natscheradetz piše o tem v »Prager Tagblatt«: Zmeraj in zmeraj moramo pa tudi ponoviti, da morajo inozemski upniki Kreditnega zavoda prevzeti posledice njih zaupljivosti sami na svoja ramena. Vsaka banka s pametnim poslovanjem bo proučila premoženjsko stanje onega, ki prosi za kredit, preden se bo spustila z njim v poslovne stike. Če so izkušeni finančniki to previdnost opustili, ne morejo zahtevati, da jih plača Avstrija za njih malomarnost s 100 odstotki. Slednjič so vsi lastniki zadolžnic bolj ali manj v istem položaju. In če so na Newyorški borzi padla posojila nemških dežel in mest ter prvovrstnih industrijskih podjetij na tretjino njih emisijskega tečaja, če doživijo glavninske naložbe vseh vrst ob vsakem času znižanje tečajev, potem upniki Kreditnega zavoda zase nikakor ne morejo zahtevati izjemnih ugodnosti in ne morejo zahtevati, da plača zavod dolgove, ki jih ni naredil, točno do zadnjega vinarja. Nad ves svet je prišel debakel dolgov, ki s svojo rušitvijo kapitala komaj zaostajajo za vojnim uničenjem kapitala, ki zahteva od vseh prizadetih velikih žrtev in ki je morda v poteku dobe, katera vidi v kapitalizmu gospodarsko obliko, ki se je preživela. — Poslovno poročilo Narodne banke prikazuje jasno vsa upoštevanja, ki jih je povzročil bankrot Kreditnega zavoda v gospodarstvu in vrednoti. Najprvo je treba začeti to rano, in šele potem se more misliti naprej.

Vpisala se je nastopna firma:

Sedež: Ljubljana.
Besedilo: Komanditna družba M. Jankole.

Obratni predmet: Trgovinski obrat velikega obsega (§ 140 (°) obrt. zak.).
Družbena oblika: Komanditna družba od 9. marca 1932.

Družabniki: osebno jamčeči: Miro Jankole v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6/II.

Za namestovanje upravičen: osebno jamčeči družabnik Miro Jankole, samostojno. Samostojna prokura je podeljena Zinki Jankole v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6/II.

Podpis firme:
Podpisano, natisnjeno ali s stampiljko odtisnjeno besedilo firme pristavi v zastopstvo in podpis upravičeni svoj osebni podpis, prokurist s pristavkom p. p.

Deželno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 11. marca 1932.

Firm. 240/32 — Rg. A VII 94/1.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopni firmi:

Sedež: Ljubljana.
Besedilo: Carl Pollak d. d.
Vpiše se kooptirani član upravnega sveta dr. Pestotnik Pavel, član ravnateljstva Mestne hranilnice ljubljanske v Ljubljani.

Deželno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 19. marca 1932.

Firm. 278 — Rg. B I 129/46.

Knjiga »Serviranje«

pomembna novost v naši strokovni književnosti.

V založbi Banovinske zaloge šolskih knjig je izšla knjiga, ki zasluži vso pozornost. Ime ji je »Serviranje«, spisala pa sta jo Ferdo Jelenc in Narte Velikonja. Z njenim izitjem je zamašena vrzel, ki je že davno čakala mojstra, ki jo izravna. Narod, ki mu je dala usoda eno najlepših zemlja, je bil v pogledu poglobitnega pripomočka, kako obrniti lepote te zemlje v svojo gmožno korist, navezan na sicer izovrstno, toda med seboj neharmonično delo posameznikov, naših podjetnih in skrbnih gostilničarjev, restavraterjev, hotelirjev in kavarnarjev.

Doseglo se je veliko, več kot je bilo pričakovati vpricho omejenosti sredstev in ozkega okolja, to pa tako v pogledu množine kakor v pogledu kakovosti. Zrasli so velehoteli, prijazne gostilne vabijo tujca povsod. Postrežba in sploh obratovanje se je izboljšalo ter bi se na prvi pogled lahko reklo, da je vse dobro tako, kakor je. Ako pa kdo pogleda od bližje, se zavé, da manjka vendarle nekaj. In to je ljubezniva roka, ki bi, kar se je spravilo skupaj, uredila in mu dala blesk. To je prav toliko — nič več in nič manj — kakor ono, za kar so narod, ki so naši tujsko-prometni tekmeči, pred nami. Roka, ki bo to popravila, je naša knjiga.

Razdeljena je na 13 poglavij. Vsako njih obravnava serviranje z drugega vidika. Že v prvem, »Servirni materijal«, zvemo marsikaj novega o zamotanem poslu, kakršen je serviranje. Povedano je v njem, čemu rabi nepregledna vrsta posod, pribora in orodja. Za tem je obdelana razvrstitev postrežnega osebja, njegove dolžnosti in lastnosti, ki jih služba zahteva. »Nauk o obedih in o menu-ju« je sam zase klasično delo. Plastično je prikazan pomen vsakega reda v jedilnem sporedu in posebnosti, ki jih kaže ta pri raznih narodih. Tu je že povedano, kako se vsaka jed je in kako se servira, s čemer je dana podlaga razumevanju poglavij, ki še pridejo. »Pijače« so obravnavane z mednarodnega, ali — če hočemo — francoskega, in z domačega vidika. Ozirati se je moglo seveda le na to, kar zadeva ravnanje s pijačami potem, ko so zapustile klet in se pripravile za serviranje. Poljavje o jedilnem in vinskem listu in o opremi menu-ja je pisano v skladu s prejšnjimi nauki in bo dobrodošel vodnik vsem, ki jim sestava teh posredovalcev med gospodarjem in gosti dela preglavice.

Sledi obširno sedmo poglavje o obrato-

Kupujte domače proizvode!

Vanilin sladkor
in
Prašek
za
pecivo:

Adria

Za naš

»Kupite domače proizvode!«
»Kupite domače proizvode!«
»Kupite domače proizvode!«
»Kupite domače proizvode!«

TRGOVCI, forsirajte naše domače proizvode, mi jamčimo za najboljšo kakovost istih.

Dobava-prodaja

Oddaja zakupa buffeta na postaji Arandjelovac se bo vršila potom ofertne licitacije dne 26. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas in pogoj so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Prodaja. Dne 27. aprila t. l. se bo vršila pri Upravi I. oddelka Zavoda za izradu vojne odeče v Sarajevu licitacija glede prodaje odpadkov od platna, sukna, usnja, vreč in pločevine. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti upravi.)

Dr. Viktor Murnik:

Narodno gospodarstvo in Sokolstvo

(Nadaljevanje)

18. Prava telovadba je polno gibanje

Tudi opažamo, da življenje v telesu, ki se malo giblje, nekako pojenjava, po močnem gibanju pa kakor da bi se v njem više privila »luč« življenja. Gibanje torej jači življenje. In polno gibanje bo vzdrževalo polno življenje. Čim daljši čas! — je treba seve pristaviti: človeškemu življenju je postavljena meja. Življenje v človeškem telesu ne more trajati večno. S polnim gibanjem pa si more človek čimdlje ohranjati življenje čim polnejše in življensko mejo telesa poriniti kar mogoče daleč pred se.

Prava telovadba je polno vnanje gibanje. Izobrazba krepko in somerno okostje in z njim dobro podlago za lepo vnanjo obliko telesa in razvije na njem močne pa prožne, gibčne in urne mišice. Ker pa je v telesu vse med seboj v zvezi, povzroča polno vnanje gibanje tudi polno gibanje v notranosti ter okreplja in čvrsti notranje organe, zlasti pljuča in srce, utrja konstitucijo telesa in daje njegovi moči vztrajnost, ki jo je treba za vsako telesno pa tudi duhovno delo. Kajti prava moč je vztrajna moč.

V tehnično vprašanje, kakšne naj bodo vaje, da se telo polno giba, se tu ne moremo spuščati. Omenjeno pa bodi, da za to ni treba težkih vaj, pristopnih le nekaterim in samo v mladosti. Polno gibanje se da doseči tudi z lahкими vajami, dostopnimi vsakemu in v vsaki starosti. Seve izredne moči mišic in izredne spretnosti telesa ne dado. Ako kdo skuša dosežati tudi to, si polnega življenja sicer ne bo še bolj izpolnil, pač pa utrdil. Ker gre tu za večji kvantum (kolikost) moči ali

spretnosti ali obeh, bi to telovadbo mogli imenovati kvantitativno (kolikostno) v razloček od kvalitativne (kakovostne) telovadbe, to je onega polnega gibanja, ki se da dosežati že z lahкими vajami. Kvantitativna telovadba pa se seveda more in sme gojiti le do neke starosti. Ko v starejših letih začne pešati življenska moč, kvantitativno ojačevanje telesa ni več mogoče. Tako poskušanje bi bilo škodljivo in bi pospeševalo pešanje življenske moči. Tudi v mladosti pa je treba paziti na pravi postopek pri vadbi, da »ogjenj« ne škoduje, ko naj bi koristil.

Pa pogledjmo, ali polnega gibanja ne dobimo že kje zunaj telovadišč.

19. Polno gibanje zdravega otroka

V civiliziranem svetu ga ne dobimo. Pač pa v neciviliziranem: v onem neciviliziranem svetu, ki je sredi civiliziranega sveta, ter v onem, ki je zunaj njega: pri zdravih otrocih, preden pridejo v šolske klopi, in pri divjakih, ki nikdar ne pridejo vanje.

Res zdrav otrok, poln življenja, ima priroden nagon in veselje do čim obilnejšega gibanja. Leze, teče, skače, se guga, se giblje na vse mogoče načine, nikdar ni pri miru, razen če spi. Ko pa pride v šolo, ga šola sili k mirovanju in k sključnemu sedenju. Pa mu okrnjuje življensko moč in jemlje prirodno ljubkost in mičnost gibov. Pa polagoma zamori v njem nagon in veselje do gibanja.

20. Šolo je treba spraviti v sklad z zahtevami telesa

S tem pa seve nečemo reči, da je treba šolo odpraviti. Ne moremo ostati otroci in nečemo postati divjaki. Šole je treba, izobrazbe duha je treba. Toda prav tako je treba dati telesu, kar je njegovega. Šolo je treba spraviti v pravi in popolni sklad z zahtevami telesa. V novejšem času je sicer šolo že bolje, toda še daleč ne tako, kakor bi mo-

ralo biti: na Nemškem zahtevajo mozje, ki jim je zdravje in moč naroda pri srcu, za šolsko mladino eno uro telovadbe vsak dan.

Pa še to je premalo. Stari Grki so imeli telovadbe mnogo več. Ali pri tem vendar niso zamenjali izobrazbe duha. Grška mladina je mnogo več vadila telo, nego današnja, pa se je morala prav tako pridno in vztrajno učiti: v stari Grčiji še dandanes vidimo ideal, kako izobrazbo duha in telesa spraviti v sklad.

Pa poreče kdo, »kje pa naj dobi mladina čas, da se enako peča s telesnimi vajami, kakor je treba, da se z izobrazbo duha!« Kje pa ga je dobila mladina pri starih Grkih? Za koliko nepotrebnih in čisto v resnici jako dolgočasnih stvari imajo mladi in pogosto tudi starejši ljudje dandanes čas!

»Človek ima vedno dosti časa, če ga hoče dobro uporabiti,« pravi Goethe,²⁶ ki je izvršil ogromno množino duhovnega dela najvišje vrednosti, pa je vendar našel čas tudi za svoje telo. Leon Battista Alberti, eden največjih arhitektov renesance, je bil obenem jurist, fizik, matematik, slikar, pisatelj o umetnosti, pesnik, filozof in glasbenik, tako da so ga radi te ogromne izobrazbe imenovali »enciklopedičnega človeka«. Pa vendar je bil enako močan in spreten tudi po telesu. Moč in spretnost mu menda ni padla kar tako z neba, četudi je dobro podlago za to že prinesel na svet. Brez dvoma je dosti vadil tudi telo, kakor je vadil svojega duha. Za vse je našel čas. Koliko je izvršil dela v svojem življenju! Pa on je bil genij in Goethe tudi, bo kdo ugovarjal. Res, tudi »génie oblige« in ne samo »noblesse«. Od genijev se nekaj več zahteva. Ali tudi geniji ne stresajo svojih del kar iz rokava. Celotno največji geniji potrebujejo in rabijo za svoje veliko delo mnogo več časa, nego ga zahteva povprečno delo od povprečnega človeka.

²⁶ V drugem delu svoje znamenite avtobiografije »Wahrheit und Dichtung« (str. 140 v 23. zvezku Reclamove izdaje Goethejevih zbranih del).

(Dalje prihodnjije)

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA
GREGORČEVA 23

TELEFON št. 25-52

se priporoča za cenj. naročila, ki jih bo izvršila hitro, lično in po zmerni ceni

Tiskarna Merkur je novo, moderno podjetje. Poleg 5 Linotype stavnih strojev, na katerih lahko izvrši vsakovrstne knjige, brošure, časopise in revije v najkrajšem času, je založena z vsakovrstnim črkovnim in okrasnim materialom in ima nove, moderne brzotiskalne stroje, za hitro in množinsko izvršitev pa rotacijski tisk v eni ali več barvah.

Razen vsakovrstnih reklamnih tiskovin, ki so seveda za vsak predmet svojevrstne, tiska za trgovce, obrtnike: dopisni papir, memorande, kuverte, posetne karte, komisijske knjižice, račune, letake in lepake in sploh vse druge v to stroko spadajoče tiskovine.

vanju restavrantov, ki objasnjuje bistvo restavrantskih oddelkov: ekonomata, kleti, kuhinje, točilnice in jedilnih prostorov samih. Orisani so zapiski, ki jih oddelki vodijo in kako se sklenejo v celotnem dnevnem obračunu podjetja. Popisano je bistvo kalkulacije v restavrantu, kontrole, knjigovodstva in kakšna je zveza hotelskega restavrantov z drugimi oddelki hotela, zlasti pa stanovanjskim, kako se torej vlega restavrant v hotelsko podjetje. Obširno se obravnava kuhinja velikega mednarodnega podjetja in nje stik z oddelki, kamor se iz nje servira. Vloženi diagram kaže gibanje vrednot med oddelki in kako raste s tem gibanjem vrednost jedi in pijač, kako torej nastaja dobiček in kako krni tega režija.

Vsa ta poglavja, ki fakorekoč šele pripravljajo za serviranje v pravem pomenu besede, završuje poglavje o prostorih in njihovi opre. To govori o tem, kakšni morajo biti prostori in kako morajo biti razporejeni drug z ozirom na drugega, da se zagotovi poslovanje, ki bo dovršeno tako v gospodarskem, kakor v estetskem in higijskem oziru.

Slede štiri poglavja, ki se pečajo s pravi serviranjem. Načela serviranja gre do stvari do dna. Tu je opisano na način, ki bi delal čast Taylor-ju, kako se vse prijava, nosi, postavlja na mizo in z nje pospravlja. Kar ostane še nejasnega, osvelje potem »Servirne vaje«. V njih je do najmanjše podrobnosti razčlenjeno serviranje

vseh redov. V naslednjem poglavju je prikazano serviranje celih obedov, priprave zanje in pospravljanje po njih. Tu je jedro knjige, ki v sledečem dvanajstem poglavju razpade v grane, ki jih serviranje poganja v posebnih smereh. Opisano je tu serviranje v posebnih okoliščinah: v hotelskih sobah, v gostilni, kavarni in kolo-dvorski restavraciji.

V zadnjem poglavju »Prejemki postrežnega osebja« je osvetljeno vprašanje, ki zanima tudi najširše občinstvo, namreč vprašanje oblike zasluzka postrežnega osebja. Vsi načini nagrade: napitnina, postrežnina odstotek od prometa in plača, so obravnavani s stališča vseh treh prizadetih: gospodarja, gosta in nastavljenca samega.

Knjiga ni le slovenska, temveč tudi mednarodna. Slovenska, ker je pisana v našem jeziku, mednarodna, ker podaja sintezo serviranja pri vseh narodih, ki je navsezadnje različno, kakor so različni njih jeziki, pa vendar enako, kakor je enotna njihova kultura. Mednarodnost je povdarjena s tem, da so vsi strokovni izrazi navedeni tudi v francoskem, nemškem in angleškem jeziku. V tem oziru, torej v oziru predmetnega obsega, pa tudi v marsikaterem drugem pogledu, je naša knjiga prva na svetu. Prva med drugimi tudi glede svoje cene v denarju, ki pri več kot 250 straneh teksta in 80 straneh slik na umetniškem papirju, neštetiš številne slike med tekstom, ne iznaša več

kot Din 72.—. Naroča se neposredno pri Banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani.

Segajmo po nji, ne samo mi gostilničarji, restavratereji, kavarnarji in hotelirji in njih nastavljenici, temveč vsi gospodarji, kajti z njeno pomočjo bomo bolje spoznali steber našega tujskega prometa in z njim dobršen del našega gospodarstva.

INOZEMSKI DOLGOVI INDUSTRIJSKIH DRUŽB

Ogrska deželna komisija za inozemske kredite poroča: V smislu vladne odredbe se morejo kratkoročni ali dolgoročni (manj kot deset let tekoči) dolgovi v Ogrski protokoliranih industrijskih in trgovskih tvrdk inozemskim denarnim zavodom ali bankam urejati odslej naprej le z dovoljenjem deželne komisije za inozemske kredite. Ta ureditev se more napram denarnim zavodom ali bankam katerekoli države izvesti v okviru, ki je določen v angleško-ogorskem dogovoru o moratoriju. Brez dovoljenja deželne komisije izvršeni dogovori so neveljavni. Dolgovi, ki niso bili najeti pri denarnih ali bančnih zavodih, tudi blagovni dolgovi, ne spadajo v delokrog komisije, vendar se more v smislu dogovorov za obstoječe blagovne dolgove izvršiti plačilo le tedaj, če dovoli blagovni upnik ogrskemu dolžniku plačilo razmeren nov blagovni kredit.

BORBA ZA DOBAVO PETROLEJA OGRSKI

V tej zadevi je nastal oster konkurenčni boj med sovjetskim trgovskim zastopstvom v Berlinu in družbo Shell. Letna poraba surovega petroleja v Ogrski znaša letno 15.000 vagonov. Obe strani ponujata ugodne nakupne pogoje; Rusi so se po poročilih iz Budimpešte sprijaznili z mislijo, da se odpovedo plačilu v gotovini in da dobijo za to električne izdelke ogrske industrije. Shell hoče dobavljati Ogrski petrolej iz svojih rumunskih vrelcev po vodni poti in hoče z zakladnicami v znesku 1.500.000 dol. v Ogrski nakupovati in naročati.

Trzna poročila

Sejmsko poročilo. Na svinjski sejmu dne 1. aprila 1932 je bilo pripeljanih 181 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad Din 60—80, 7—9 tednov stari 100—130, 3—4 mesece stari 150—200, 5—7 mesecev stari 300—350, 8—10 mesecev stari 400—500, 1 leto 700—900, 1 kg žive teže 5—6, mrtve teže 750—8. Prodanih je bilo 106 svinj.

SLOVENIA TRANSPORT

Zelezniško-carinsko, špedicijsko in transportno podjetje

Spedicija
Ocarinjenje
Tarifni biro

Ljubljana, Miklošičeva 21
MEDNARODNI TRANSPORTI
PREVOZI — PRESELITVE

Telefon 27-18

GRADBENO
PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA ●●

MIROSLAV ZUPAN - Ljubljana

STAVBENIK Poštni ček, račun št. 12.834 Telefon št. 2103

Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd. ● Sprejemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavbne stroke ● Tehnična mnenja ● Zastopstvo strank v tehničnih zadevah

KVERTA Ljubljana
Karlovska c. 2, Vožarski pot. 1
TVORNIČA KVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

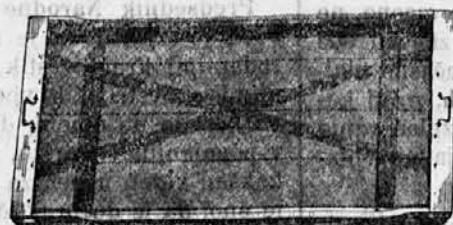
Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišavin rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!

Posteljne žične vloge
Vam nudi najceneje
Prva ljubljanska izdelovalnica žičnih vlog

Pavel Strgulec
Ljubljana
Gospodstva cesta 13

Oglašajte v „Trgovskem listu“!